CLASELE CONFUCIUS – CALUL TROIAN AL PARTIDULUI COMUNIST CHINEZ INTRĂ ÎN ȘCOLILE ROMÂNEȘTI

Autor: Antonia Pup | 20 februarie 2022

„Un rinocer cenușiu este o amenințare extrem de probabilă, cu impact ridicat, dar neglijată: înrudit atât cu elefantul din cameră, cât și cu improbabila și imprevizibila lebădă neagră.” (Michele Wucker)

Cu oferte de studii atractive, activități care, la o primă vedere, îți par exotice, precum și o suită de promisiuni de școli și tabere de vară în Beijing, Institutul Confucius face o primă mutare pe cel mai fertil teren al țării despre care unii analiști de politică externă ar spune că este cea mai fidelă proiectului transatlantic din regiunea est-europeană: în sala de clasă a școlii românești. De mult nu am mai avut o săptămână atât de sensibilă din punct de vedere geopolitic, în care războiul psihologic să mizeze pe dezarmarea noastră de rațiune pentru a face loc emoției. În această săptămână, mai mult decât *breaking news*-urile de la televizor și inflația de exclusivități de pe site-urile de știri, mi-a atras atenția un anunț promovat de Inspectoratul Școlar Județean Constanța, preluat de Edupedu.ro:

> *„20 de unităţi de învăţământ din judeţul Constanţa şi-au exprimat intenţia de a înscrie elevii la cursuri de limba chineză (...) Cursurile online vor fi susţinute de cadre universitare de la instituţii de prestigiu din Republica Populară Chineză, selectate riguros pentru acest program.*
>
> *Prin Clasele Confucius elevii se pot întâlni cu oportunităţi reale într-o definire profesională, cu atât mai mult cu cât au posibilitatea de a obţine burse de studiu în Republica Populară Chineză, a afirmat prof.univ.dr. Angelo Mitchievici, directorul Clasei Confucius.*

Parteneriatul dintre Inspectoratul Şcolar Judeţean Constanţa şi Universitatea Ovidius din Constanţa a debutat în urmă cu 5 ani şi a cunoscut o creştere vizibilă, atât a numărului de elevi interesaţi, cât şi a numărului profesorilor colaboratori din China.”

Nu aș fi nici prima, nici (probabil) ultima care să caracterizeze Institutele Confucius drept calul troian al Partidului Comunist Chinez. Această armă *soft*, pe care liderii PCC au avut grijă să o rafineze pe parcursul timpului, investind resurse considerabile în dezvoltarea unei adevărate armate de civili care să gestioneze această latură a politicii lor externe, este eficientă tocmai pentru că propune parteneriate aparent inocente în vederea îmbrățișării diversității culturale de către elevi și studenți, un tip de discurs cu care nu ai cum să nu fii de acord. Dacă a fi de stânga începe să devină un pașaport social (o spunea Pascal Bruckner) chiar în mediile academice din anglosferă, atunci, în numele diversității, propaganda Partidului Comunist Chinez nu va trezi vreo suspiciune în rândul formatorilor de opinie de la noi. Având în minte tema propusă de colegii de la Syntopic pentru aceste două săptămâni – cea a libertății de exprimare – încerc astăzi, fără a avea pretenția de autoritate în vreun domeniu sau altul, să expun două argumente pentru care cred că implementarea unui proiect de tipul Claselor Confucius ar trebui să determine autoritățile române să ia poziție. Cu alte cuvinte, poate fi libertatea de exprimare, completată de libertatea de cunoaștere, libertatea de a-ți pune la îndoială convingerile, libertatea de a construi propriile raționamente și alege propriul sistem de valori și credințe, să constituie brește de securitate prin care Institutele Confucius caută să sape adânc la fundația societăților noastre deschise și liberale?

Mă număr printre acei cinici care cred că istoria este un indicator mai de încredere decât bunele intenții. Institutele Confucius, cele care organizează cursurile de învățare a limbii chineze, cursuri completate de elemente de cultură și civilizație chineză, au un istoric bogat în difuzarea propagandei Partidului Comunist Chinez, având, totodată, un rol activ în răspândirea unor practici precum furtul intelectual și cenzura. Potrivit Human Rights Foundation, Institutele Confucius sunt găzduite în școli sau universități-gazdă, unde guvernul chinez este în măsură să dicteze programul cursurilor de limbă, istorie și cultură chineză, să organizeze activități, inclusiv conferințe, spectacole, ateliere de lucru și chiar excursii educaționale în China, precum și alte inițiative educaționale, atâta timp cât primesc „autorizație”. Mai mult decât atât, Institutele au un istoric în cenzurarea opiniilor din comunitățile academice unde își desfășoară activitățile, punând presiune pe universitățile-gazdă să își calibreze discursurile ținând cont de sensibilitățile Beijingului. Un caz citat de BBC News este cel al unei universități americane, în care Institutul Confucius a pus presiune pe conducere pentru a elimina o referință privind Taiwanul din conținutul unei conferințe. Doar în Uniunea Europeană există aproximativ 200 de astfel de institute, ai căror angajați nu se feresc să se erijeze în adevărați diplomați culturali ai căror misiune este familiarizarea tineretului european

cu cultura și civilizația chineză. Probabil cel mai cunoscut caz de desconspirare a unui agent al guvernului chinez care conducea o astfel de entitate a fost cel din Bruxelles, în 2019. Serviciul secret belgian s-a sesizat, iar autoritățile au decis să îi interzică directorului Institutului Confucius, care își desfășura activitatea în Universitatea din Bruxelles, să mai intre pe teritoriul țării. Universitatea-gazdă nu a tergiversat sistarea parteneriatului.

Cu privire la parteneriatul dintre Inspectoratul Școlar Județean Constanța, o instuție aflată în subordinea Ministerului Educației, cu rolul de a implementa politica acestuia, și Institutul Confucius, autoritățile competente și liderii politici cu simț de răspundere ar trebui să își pună foarte serios problema transferului de date (mai ales cele cu caracter personal) dintre instituțiile care au încheiat acest acord. Capacitatea administrativă scăzută a autorităților de a-și gestiona cu chibzuință datele nu poate fi pusă sub semnul întrebării în România, țara aflată la coada clasamentului Uniunii Europene în ceea ce privește achiziția de competențe digitale de bază.

Nu doar transferul de date (al copiilor, al profesorilor, al unităților de învățământ preuniversitar în general) către un institut cu o activitate cu un grad scăzut de probitate ar trebui să ne îngrijoreze, ci și modul în care un reprezentant al Guvernului român (în speța dată, inspectorul școlar general din Constanța) alege să se poziționeze în raport cu conducerea Institutului, printr-o conferință de presă care îi asigură părții antemenționate destulă vizibilitate în comunitatea locală. Ținând cont de gradul scăzut de încredere de care se bucură acest Institut în mediile academice din spațiul euro-atlantic, s-ar fi impus o distanță igienică. Prin cecul în alb oferit de inspectoratul școlar județean, autoritatea la nivel județean responsabilă de implementarea politicii naționale în domeniul educației, Institutul Confucius a avut parte de un transfer de încredere. Prin girul acordat activității unui institut controlat de comuniști, inspectoratul școlar județean contribuie la propria sa decredibilizare. După cum spunea și Andrei Vieru în tratatul despre libertate recent lansat, ar fi de dorit să nu lăsăm relativismul moral să aducă nuanțe acolo unde nu-i nevoie de ele.

Nici măcar faptul că instituții abilitate precum serviciile de informații ale altor state (între care Statele Unite ale Americii) au identificat cazuri de propagandă și spionaj în cadrul acestor institute cu activitate aparent cultural-educativă nu ne convinge și vrem, cu orice preț, să testăm marea cu degetul. În acest caz, nu trebuie să cotrobăim prin tratate, să dăm curs unor exerciții de acrobație lingvistică; trebuie doar să ne uităm în principiile fundamentale ale sistemului educațional românesc, enunțate în Legea educației naționale nr. 1/2011. În vremuri tulburi, aceste principii enunțate clar și ferm reprezintă adevărate repere axiologice, de care autoritățile naționale trebuie să țină cont în momentul elaborării politicilor publice, fie că vorbim de ordine de ministru sau de acorduri de parteneriat între instituții (în acest caz, vorbim de Inspectoratul Școlar Județean Constanța și Institutul Confucius). Între acestea, principiul libertății

academice, principiul transparenței, dar și principiul libertății de gândire și al independenței față de ideologii, dogme religioase și doctrine politice pot fi identificate cu ușurință. Principii pe care Institutele Confucius au demonstrat deja că nu și le însușesc, motiv pentru care vin cu întrebarea (retorică): de ce am primi în școlile din România entități care au o activitate contrară principiilor pe care statul român le-a ales ca fiind cele care ,,guvernează învățământul preuniversitar și superior, precum și învățarea pe tot parcursul vieții în România”?

Practici abuzive precum cenzura, spionajul și încălcarea principiilor naționale de organizare a sistemului de învățământ românesc nu au ce căuta într-o democrație liberală, și cu atât mai mult nu au ce căuta în universități sau școli, care sunt prin excelență medii de propagare a ideilor, medii în care libertatea de exprimare și cea de gândire nu pot fi puse în paranteză, nici măcar în numele așa-zisei diversități culturale.

Imagine: Giandomenico Tiepolo – „The Procession of the Trojan Horse in Troy” (cca. 1776); Sursa: Wikipedia